

Uhuu: Tere lapsed! Saame tutvavaks! Mina olen Uhuu.

Gogo: Minu nimi on Gogo. Ma tulin Eestisse Lõuna-Ameerikast. Ma tulin siia eesti keelt õppima.

Uhuu: Gogo on minu sõber. Ma tahan teda aidata. Gogo arvab, et grammatika on raske. Mina nii ei arva. Grammatika on tore ja lihtne. Grammatikat õppida on lõbus. Ma mõtlen, et kui me kõik rõõmsalt koos õpime, saame kindlasti eesti keele selgeks.

Helgi Org, Õie Vahar

Kujundus ja illustratsioonid: Tõnis Kärema

Grammatika? Jah, rõõmuga!

Eesti keele õpet toetav materjal

Autorid: Helgi Org, Õie Vahar
Kunstnik-kujundaja: Tõnis Kärema
Keeletoimetaja: Killu Paldrok

Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed projektikonkursi raames korraldas materjali valmimist OÜ Sola Integra ning seda rahastasid Kultuuriministeerium ja Euroopa Riikide Kodanike Integreerimise Fond

Kõik õigused kaitstud
Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed
ISBN 978-9949-21-665-9
Trükk: AS Kuma
Tasuta jaotatav tiraaž

1. Ma õpin Eesti koolis. Siin me õpime eesti keeles.

Me räägime ja loeme sellest,

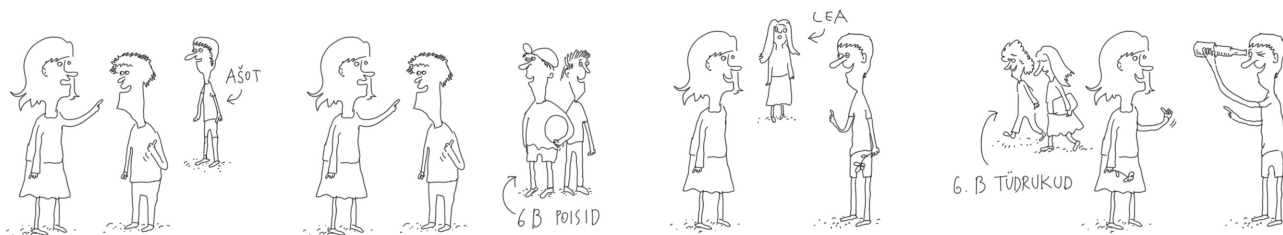
kes mina olen missugune mina olen kes on kes	KES	kes töötavad meie koolis kes on minu peres kes on minu sõbrad
mis on minu nimi mis on minu klassis ja koolis	MIS	mis mulle meeldib mis mind huvitab

Me õpime

- kuidas rääkida sellest, mida me teeme täna, praegu, nüüd ja mida me tegime eile, üleile, varem.
- kuidas rääkida sellest, mida me tahaks teha, mida meile meeldiks või ei meeldiks teha.

AINSUS JA MITMUS

1. Vaata pilte ja loe teksti.

- Kes see poiss on?
- See on Ašot

- Aga kes need on?
- Need on 6b klassi poisid.

- Mis selle tüdruku nimi on?
- Lea.

- Kes need tüdrukud on?
- Need on 6b klassi tüdrukud.

2. Töötage paaris piltide järgi. Üks küsib, teine vastab.

Kes, mis, kas see on

Kas _____ puu?
Jah, _____ puu.

Kes, mis, kas need on

Kas _____
ka puud?
Jah, _____
ka puud.

Kas _____ maja?
Jah, _____ maja.

Aga need siin?
Mis _____?
Need _____ ka
majad.

Kas _____
õpetaja?
Jah, _____ ilus
noor õpetaja.

Aga need? Kes _____?
_____ õpetajad.

1. KIRJUTA MITMUSE VORMID. TÕMBA MITMUSE TUNNUSELE JOON ALLA

Ainsus

uus kool, mugav tool
lai tee, kirjalik töö
hea mõte, huvitav näide

Mitmus

uued koolid, mugavad toolid
laiad _____, kirjalikud _____
_____ mõtted, _____ näited

See

see tuba, see luba
see õde, see mägi
see kiri, see nali

Need

need toad, need load
need õed, need _____
need _____, _____ naljad

Üks

üks hammas, üks lammas
üks lusikas, üks maasikas
üks number, üks tahvel

Kõik

kõik hambad, _____
_____, kõik _____
kõik numbrid, kõik _____

2. VAATA RINGI JA KIRJUTA, KEDA/MIDA ON KLASSIS ÜKS VÕI MITU.

ÜKS

Näide: suur tahvel

MITU

Näide: väikesed lauad

TEGUSÕNA OLEVIK

Mida teeme praegu, täna, nüüd?

1. Kirjuta õige sõnalõpp.

Mina/ma õpin eesti keelt.

Sina/sa õpid eesti keelt.

Tema/ta õpib eesti keelt.

Meie/me õpime eesti keelt.

Teie/te õpite eesti keelt.

Nemad/nad õpivad eesti keelt.

Ma loe ____, räägi ____, kirjuta __ eesti keeles.

Sa loe ____, räägi ____, kirjuta __ eesti keeles.

Ta loe ____, räägi ____, kirjuta __ eesti keeles.

Me loe ____, räägi ____, kirjuta __ eesti keeles.

Te loe ____, räägi ____, kirjuta __ eesti keeles.

Nad loe ____, räägi ____, kirjuta __ eesti keeles.

2. Kirjuta laused lõpuni.

Ma ei loe, ei räägi, ei kirjuta hiina keeles.

Sa ei _____.

Ta ei _____.

Me ei õpi hiina keelt.

Me ei loe, ei räägi, ei kirjuta hiina keeles.

Te ei _____.

Nad ei _____.

3. Kirjuta õige lõpp.

Kui ma kuula ____, siis ma kuule _____. Kui sa vaata ____, siis sa näe _____. Kui meid kutsutakse, siis me tule _____. Kui te oska ____, siis te tee _____. Kui tal on tiivad, siis ta lenda _____. Kui nad õpi ____, siis nad tea _____. Kui me ole _____ lõbusad, siis me naera _____. Kui ma ole _____ kurb, siis ma nuta _____.

4. Täida lüngad. Vali paariline ja lugege dialoogi.

Asta: Meie klassi tulid uued tüdrukud, need on Samia ja Bella. Mis sa arva____, missugused nad on?

Ave: Miks sa seda küsi____, Asta?

Asta: Mulle tundub, et Samia kardab__ meid. Ta on alati nii vaikne, ainult vaata____ oma suurte ilusate silmadega.

Ave: Samia meeldi____ mulle väga. Ja ta ei karda midagi. Ta ei saa eesti keelest veel hästi aru. Aga ta on tubli. Vaata, kui palju ta juba räägi____ ja kui hästi ta loe____. Ta on lõbus ja tore tüdruk, küll sa näe____.

Asta: Aga Bella? Mina arva____, et Bella on hästi tark tüdruk. Ta tunne____ nii hästi kaarti, näita____ alati kõik linnad õigesti. Bella õpetab____ meidki.

Ave: Jah, ta on tõesti tark. Oma Armeenia koolis olid tal vist kõik viied.

Asta: Tea____, Ave, kui me kõik Samia ja Bellaga rohkem räägi____ ja mängi____, siis nad harju____ kiiremini meie kooliga ja saa____ kiiremini eesti keele selgeks. Tore, et Samia ja Bella just meie klassis õpi____.

5. Töötage paarides. Valige üks laps, keda te mõlemad tunnete, ja rääkige temast:

Missugune ta on, kuidas käitub, kuidas ta õpib, miks ta teile meeldib.

RÄÄGIME SELLEST, MIDA ME TAHAKS TEHA, MIDA ME TEEKS.

1. Mida ma teeks, ei teeks suvel? Lisa veel paar sõna.

Olevik, tulevik: täna, praegu, homme

Suvel **ma** päevitaks...

sa päevitaks, _____

ta päevitaks, _____

me päevitaks, _____

te päevitaks, _____

nad päevitaks, _____

Suvel **ma** ei suusataks, ei ...

ta ei suusataks, _____

sa ei suustaks, _____

me ei suusataks, _____

te ei suusataks, _____

nad ei suusataks, _____

2. Jätka lauset.

Kui mul oleks raha, siis ma ostaks ühe šokolaadijäätise ja _____

Kui praegu oleks suvi ja merevesi oleks soe, siis ma _____

Kui mul oleks arvuti, siis ma _____

Kui mul oleks koer, siis ma _____

Kui meil oleks aega, siis me _____

Kumb on õige, märgi oma valik ristiga.

Sherlock Holmes on

geoloog detektiiv.

Agatha Christie on

kirjanik poet.

Ainuke imetaja, kes oskab lennata, on

nahkhiir delfiin.

Juurviljad kasvatavad

alla lihava söödava juure peale rohelse lehelise pea.

SI-MINEVIK. MIDA ME TEGIME, MIDA ME EI TEINUD.

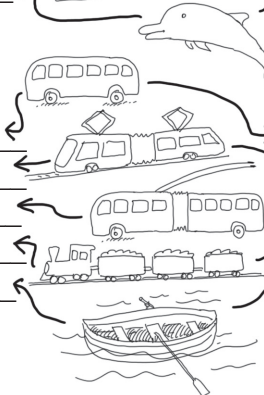
1. Jätka. Lõpeta lause.

Vaatama
 Ma vaata + **si** + n filmi.
 Sa vaata + **si** + d _____
 Ta vaata + **s** _____
 Me vaata + **si** + me _____
 Te vaata + **si** + te _____
 Nad vaata + **si** + d _____

Vaadata
 Ma ei vaada + **nud** filmi.
 Sa ei vaada + **nud** _____
 Ta ei vaada + **nud** _____
 Me ei vaada + **nud** _____
 Te ei vaada + **nud** _____
 Nad ei vaada + **nud** _____

Ootama
 Ma oota + **si** + n meili.
 Sa _____
 Ta _____
 Me _____
 Te _____
 Nad _____

Oodata
 Ma ei ooda + **nud** meili.
 Sa _____
 Ta _____
 Me _____
 Te _____
 Nad _____

2. Loe. Märki jaatava kõne vormid kollase ja eitava kõne vormid rohelse markeriga.

Pärast koolitunde Alice ei õppinud. Ta puhkas. Kõigepealt ta jalutas pool tundi õues, siis helistas Rickile ja Evale ning kutsus sõbrad mängima. Rick tuli, aga Eva ei tulnud. Eval ei olnud aega. Rickil oli koer kaasas. Lapsed mängisid koeraga aias. Koer täitis täpselt Ricki käsklusi. Ta hüppas üle kepi, ta istus ja lamas, kui Rick käskis. Alice'i sõna koer ei kuulanud. Alice viskas kepi tiiki ja käskis selle ära tuua. Koer ei vaadanud tiigi poolegi. Alice'ile see ei meeldinud. Aga Rick ütles, et koer peab täitma ainult peremehe käsku. Nüüd Alice enam mängida ei tahtnud.

3. Kirjuta, mis tunnid sul täna olid ja mida sa nendes tundides tegid. Mida tegi õpetaja?

Tund	Mida mina tegin	Mida tegi õpetaja
Keemia	Ma õppisin valemeid.	Õpetaja kuulas meie vastuseid.

Kumb on õige? Märki oma valik ristiga.

Õhk on segu, mis sisaldab mitmeid gaase mis ei sisalda lisaaineid.

Kõige levinum element looduses on hapnik on süsihappegaas.

2. Hea inimene on tähelepanelik inimeste, loomade ja looduse vastu

Räägime sellest,

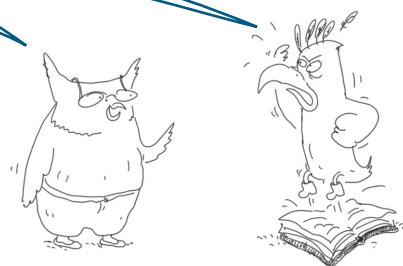
kelle eest me hoolitseme kelle me võtaks lemmikloomaks	KELLE	kelle tööruumid on koolis kelle asjad need on
mille me ostaks, võtaks, valmistaks mille juurest, mille pealt me võtame	MILLE	mille peale, mille alla me midagi paneme mille sees, mille peal on

Õpime rääkima ja kirjutama sellest, mis oli ja mida me tegime minevikus: eile, üleile, möödunud nädalal, varem

Õpime väljendama seda, mida me sooviks teha ja võiks teha.

Gogo: Ma ei oska seda KELLE-vormi moodustada!

Uhuu: Minu nipp on niisugune: tõmban mitmuse tunnuse (d) maha ja järgi jääb kelle-vorm. Hobused – Ostan kelle? Ostan hobuse. Kängurud. Ma võtaks känguru lemmikloomaks.

1. Täida lüngad.

KES, MIS? KELLE, MILLE?

rott-
roti

tšintšilja-
tšintšilja

puur-
puuri

koer-
koera

kaelarihm-
kaelarihma

papagoi-
papagoi

harakas-
haraka

Kui isa ostaks mulle (rott) _____, ma hoolitseks (rott) _____ eest hästi.
Kui ma saaks tšintšilja, ma paneks tšintšilja (puur) _____ oma tuppa. Ma tean, et ema kingib mulle (koer) _____. Ma ostsin talle juba (kaelarihm) _____.
Ma sain endale papagoi. Ma õpetan (papagoi) _____ eesti keelt rääkima. Mu vennal on harakas. Ta õpetas (harakas) _____ käe pealt sööma.

2. Kelle sina võtaks lemmikloomaks?

Ma võtaks endale lemmikloomaks _____

KELLE? KELLE OMA?

mina-minu, sina-sinu, tema-tema, meie-meie, teie-teie, nemad-nende

3. Täida lüngad.

- Kas Risto on kodus? – Ei ole. Aga **tema** kooliasjad on siin.
- Täna ma sind küll ei kiida, Triin. – Palun vabandust. Ma saan aru, et _____ käitumine oli inetu.
- Miks sa mind kutsusid? – Tule ruttu. _____ väike õde otsib sind.
- Poisid, _____ jalgrattad on esimeses vagunis.
- Poistekoor on kohal, aga kus _____ dirigent on?
- Ma ei leia oma sõnaraamatut. – Avo kasutas seda. Võib-olla jäi see _____ kätte.
- Tüdrukud, kas need on _____ küpsised? – Küpsised on _____, aga kartulikrõpsud ei ole.

4. Vali õige vastusevariant. Tõmba sellele joon alla.

- Erko, kas sa võtad ka midagi magusat?
- a) Jah, ma võtan ühe kiluleiva.
 - b) Jah, ma võtan õunakoogi.
 - c) Jah, mulle maitseb omlett.
- Kas sa kutsusid Ülle oma sünnipäevale?
- a) Ei, mul ei ole tema aadressi.
 - b) Ei, tordi juurde ei sobi limonaad.
 - c) Ei, minu vend on minust noorem.
- Miks sa koju ei lähe?
- a) Meie elame nüüd Järve tänavas.
 - b) Minu korteri number on 23.
 - c) Ma unustasin võtme koju.

I-MINEVIK

1. Täienda tabelit. Miks nimetatakse seda vormi *i*-minevikuks?

ma-tegevusnimi		jaatav kõne				eitav kõne
tooma	oo – õi	ma tõin	sa <i>tõid</i>	ta tõi	te <i>tõite</i>	ei toonud
jooma		ma jõin	sa _____	ta jõi	te _____	ei joonud
sööma	öö – õi	sõin	sa _____	ta sõi	te _____	ei söönud
lööma		ma lõin	sa _____	ta lõi	te _____	ei lõonud
jääma	ää – äi	ma jäin	sa _____	ta jäi	te _____	ei jäänud
saama	aa – ai	ma sain	sa _____	ta sai	te _____	ei saanud
tegema		ma tegin	sa _____	ta tegi	te _____	ei teinud
nägema		ma nägin	sa _____	ta nägi	te _____	ei näinud
tulema	e – i	ma tulin	sa _____	ta tuli	te _____	ei tulnud
panema		ma panin	sa _____	ta pani	te _____	ei pannud
pesema		ma pesin	sa _____	ta pesi	te _____	ei pesnud

2. Koosta iga sõnarühma ühe sõnaga lause.

3. Loe tekst läbi.

Gogo: Öökull, nüüd sa pead küll minuga nõus olema, et *i*-mineviku vormi ei saa selgeks ükski laps. Nii rasked sõnad: tõime, jääme, tegime....

Uhuu: Sa eksid, Gogo, *i*-minevik on väga lihtne.

Gogo: Ah et lihtne, ah et lihtne? Kuidas sa saad öelda, et *i*-minevik on lihtne?

Uhuu: Lihtne jah. Sa loe neid sõnu: tooma-tõin, jooma-jõin, sööma-sõin, saama-sain, olema-olin, tege-ma-egin. *I*-minevikus on need sõnad nii ilusad lühikesed. Ja sõna lõpu ees on alati *i*! Neid sõnu ei ole väga palju. Aga neid peab teadma. Neid on väga vaja.

Gogo: Aga kus on mineviku tunnus *-si*? Alles me õppisime, et mineviku tunnus on *-si*: lugesin, töötasin. Miks ma ei või öelda tegema-tegesin, tooma-toosin?

Uhuu: Need sinu sõnad on nii pikad. Selle ajaga, mis sina oma pikki sõnu ütled, võin mina sulle terve ilusa jutu rääkida. Kuula: Anni apelsine tõi. Ise tõi, ise sõi, õunamahla peale jõi.

Gogo: Anni tõi, ise sõi, õunamahla peale jõi? Aga kas mulle ka üks apelsin jäi?

Uhuu: Näed, sa kasutasidki *i*-minevikku. Sa küsisid *kas mulle ka jäi*? Kui sina selle ära õppisid, siis õpivad ka lapsed. Nemad on väga tublid.

Leia küsimustele vastused:

- 1). Kuidas meeldib *i*-minevik papagoile?
- 2). Mis arvab öökull *i*-minevikust?
- 3). Missugust mineviku tunnust teab Gogo ja missugust tunnust ta ei tea?
- 4). Missugust sõna kasutas Gogo *i*-mineviku vormis?

4. Loe. Tõmba *i*-mineviku vormidele joon alla.

Elasid eit ja taat. Nad olid juba päris vanad, aga tublid. Taat oli vähese jutuga, aga hea töömees. Eit oli väga jutukas. Talle meeldis kogu aeg taati kontrollida.

Hommikul

Eit: Taat, kas putru sõid?

Taat: Sõin, sõin.

Eit: Kas sa kakaod jõid?

Taat: Jõin.

Eit: Kas sa said kõhu täis?

Taat: Sain.

Eit: Kas sa jäid toiduga rahule?

Taat: Jäin, jäin.

Päeval

Eit: Kas sa, taat, õues juba olid?

Taat: Olin, olin.

Eit: Kas sa õues meie kassipoegi nägid?

Taat: Nägin.

Eit: Kas neile piima panid?

Taat: Panin.

Eit: Kas nad sõid?

Taat: Sõid, sõid.

Eit: Taat, kas motorrolleri tegid korda?

Taat: Tegin.

Õhtul

Eit: Kas tulid juba õhtust sööma?

Taat: Tulin.

Eit: Kas sa käed pesid?

Taat: Pesin.

Eit: Ei tea, kas postiljon täna ajalehe tõi?

Taat: Tõi.

Eit: Kas ta pani ajalehe ikka postkasti?

Taat: Pani, pani.

Eit: Kas sa lehte tupp ei toonud?

Taat: Tõin, tõin.

4. Räägi, mida taat tegi hommikul, päeval ja õhtul.

5. Esitage teksti paarides. Taadi repliigid lugege eitavas vormis.

6. Kirjuta, mida sa hommikul sõid ja jõid, mida tegid päeval, mida tegid õhtul.

KUHU? KUS? KUST?

Kuhu? **Mille** peale, alla, kõrvale, juurde, poole, kohale me ise läheme, asju paneme?

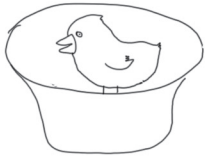
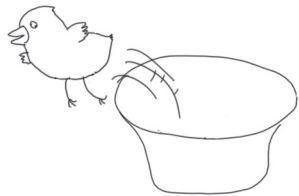
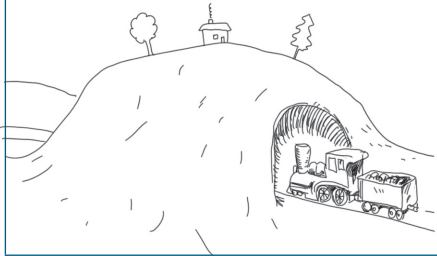

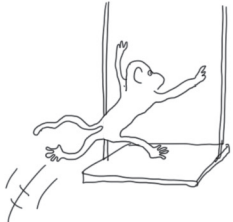
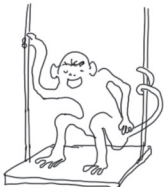

Kus? **Mille** peal, all, kõrval, juures, pool, kohal me ise oleme, on asjad

Kust? **Mille** alt, pealt, kõrvalt, juurest, poolt, kohalt me tuleme, midagi võtame või toome?

1. Jätka piltide järgi.

KUHU?	KUS?	KUST?
<i>Ira paneb taldrikud laua peale.</i>	<i>Taldrikud on laua peal.</i>	<i>Ott viib taldrikud laua pealt kööki.</i>
<i>Lapsed tulid vanaema juurde.</i>		

2. Loe ja jätkka.

Sihtkoht: KUHU? -sse	Asukoht: KUS? -s	Lähtekoht: KUST? -st
		
<i>Tibu kukkus kaussi.</i>	<i>Tibu on kausis.</i>	<i>Tibu hüppas kausist välja.</i>
		
Sihtkoht: KUHU? -le	Asukoht: KUS? -l	Lähtekoht: KUST? -lt
		
<i>Ahv hüppab kiigele.</i>	<i>Ahv tantsib kiigel.</i>	<i>Ahv hüppab kiigelt maha.</i>
		

3. Ühendage paarid.

Kuhu?

Palun astuge klassi!
 Pane riided kappi!
 Tulge tuppa!
 Paneme kindad kätte.
 Pange saapad jalga!
 Võtke mütsid peast!

Kust?

Minge palun toast välja!
 Võtame kindad käest!
 Pange mütsid pähe!
 Võta riided kapist välja!
 Minge klassist välja!
 Võtke saapad jalast!

3. Me austame iseennast, oma õpetajaid ja kaasõpilasi. Me ei unusta neid tänada ja õnnitleda.

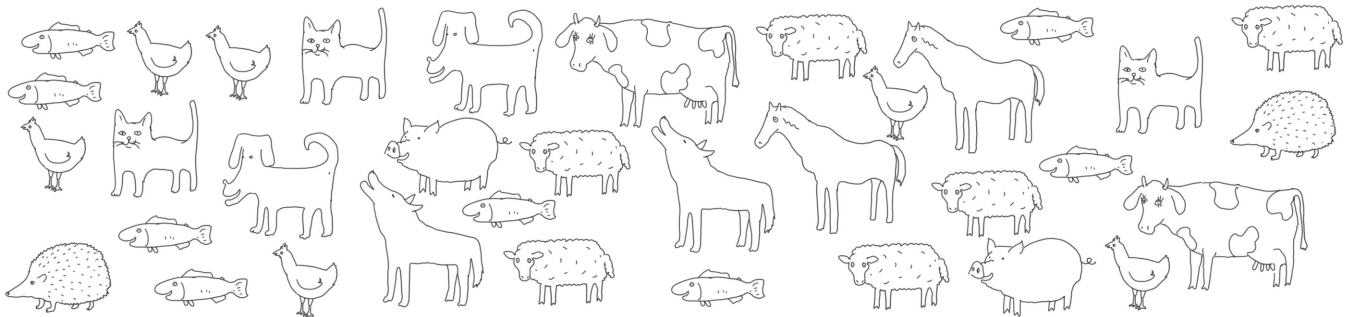
Me räägime sellest,

keda on palju, vähe, mitu keda mis huvitab keda me segame, ei sega keda abistame, abistasime	KEDA	keda me tunneme, otsime keda me tervitame, õnnitleme, keda kardame, ei karda keda me kiusame, ei kiusa
mida me õpime, loeme, arutame mida me mängime mida me endale sooviks, ei sooviks	MIDA	mida kui palju on mida meil on vaja, ei ole vaja mida millest valmistatakse, tehakse

Õpime väljendama palvet, nõuannet, käsku, soovi.

Õpime kasutama kaassõnu, mis näitavad millal (enne mida, pärast mida) me midagi teeme.

1. Kui palju, mitu? Keda sa näed pildil? Kirjuta arvud tabelisse.

Üks – kes?	kass, hunt, siil, koer, lehm, hobune, lammas, siga, kana, kala
Mitu – keda?	__kassi, __hunti, __siili, __koera, __lehma, __hobust, __lammast, __siga, __kana, __kala

2. Kirjuta, keda näed pildil.

Pildil on 3 kassi, _____

3. Vaata 1. ülesande pilti. Vasta küsimustele.

Mitu looma on pildil kokku? ____	Mitu saba on pildil? ____	Mitu jalga on pildil? ____	Mitu kõrva on pildil? ____
----------------------------------	---------------------------	----------------------------	----------------------------

4. Lõpeta laused.

Meie klassis on ____ õpilast, ____ lauda, ____ tooli, ____ stendi, ____ akent. Minu koolikotis on täna ____ õpikut ja ____ vihikut. Mul on ____ värvipliatsit ja ____ pastapliatsit.

KÄSKIV KÕNEVIIS

Ainsus – oleviku ainsuse 1. pöörde tüvi

Jaatav kõne

Ma küsin Sa küsi!
Ma teen Sa tee!
Ma näitan Sa näita!

Eitav kõne

Sa ära küsi!
Sa ära tee!
Sa ära näita!

Mitmus – *da*-infinitiivi tüvi + *-ge, -ke*

da-infiniit

Küsida
Teha
Näidata

Jaatav kõne

Te küsige!
Te tehke!
Te näidake!

Eitav kõne

Te ärge küsige!
Te ärge tehke!
Te ärge näidake!

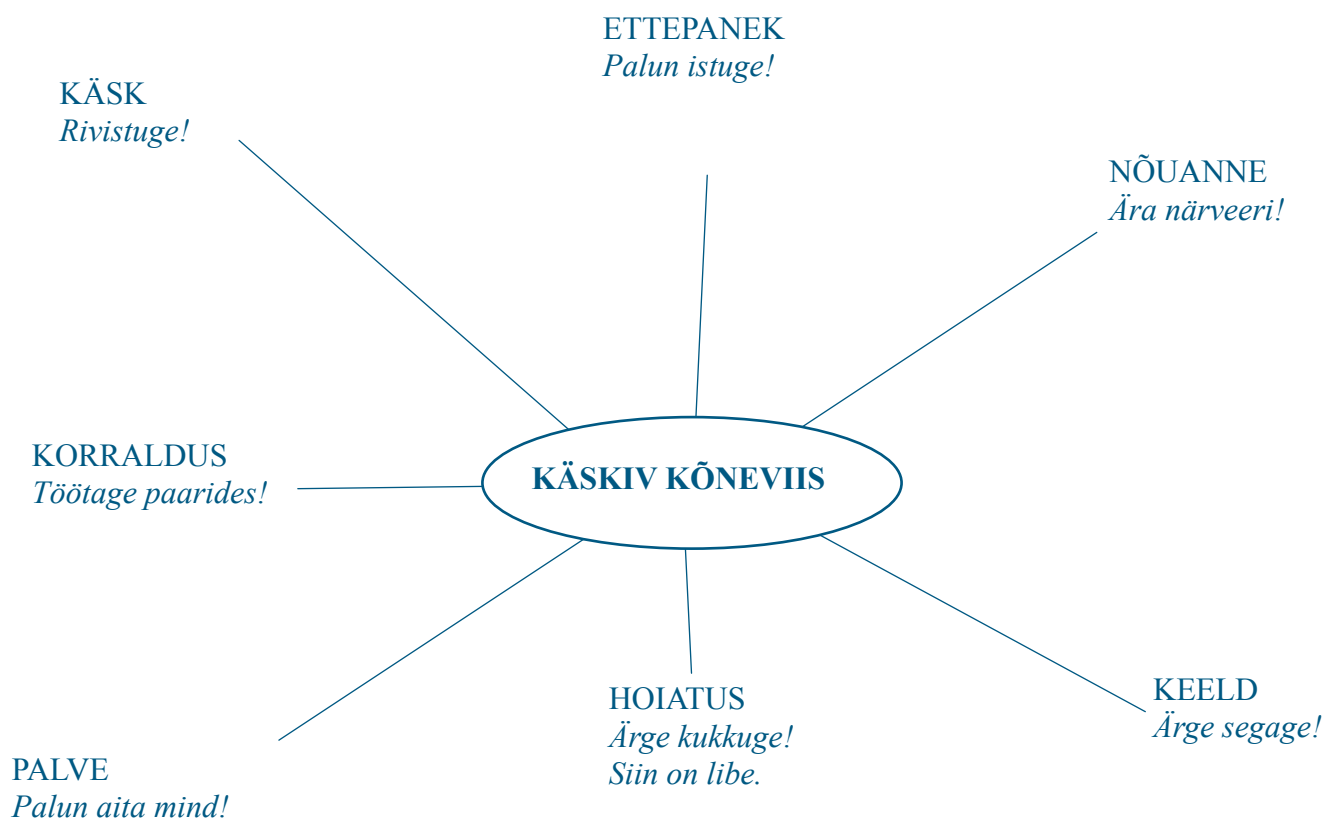
JÄTA MEELDE: *lähen – mine! ära mine!*

1. Loe. Tee rist nende väidete taha, millega sa oled nõus.

- käskima peab alati valju häälega, kurjalt
- käskida võib ka vaikselt, isegi sosinal
- käskiva kõneviisi abil võib ainult käskida
- käskiva kõneviisi abil võib õpetada
- käskiva kõneviisi abil võib hoiatada
- käskiva kõneviisi abil võib jutustada

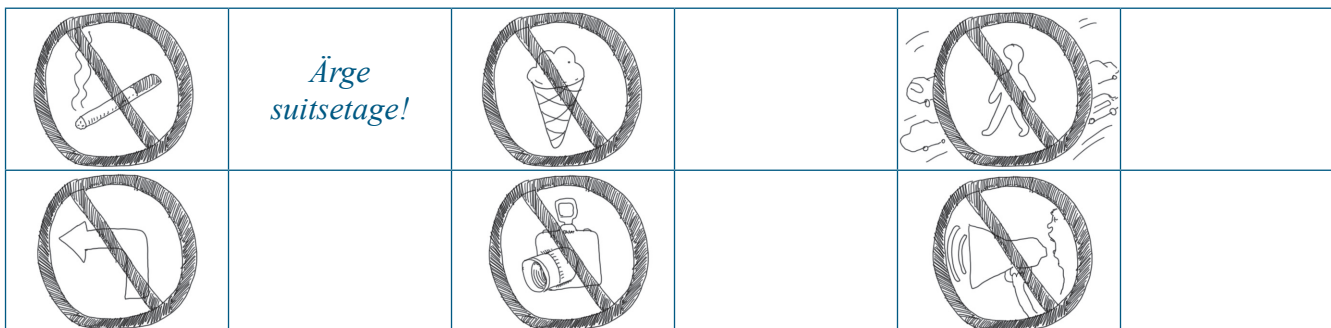
- käskiva kõneviisi abil võib keelata
- käskiva kõneviisi abil võib tööd korraldada
- käskiva kõneviisi abil võib teatada kellaaega
- käskiva kõneviisi abil võib midagi paluda
- käskiva kõneviisi abil võib teha ettepaneku

2. Täienda mõistekaarti näitelausetega.

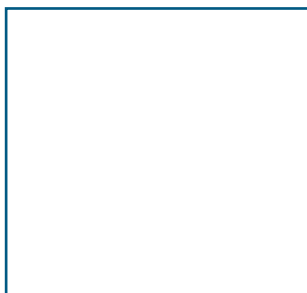
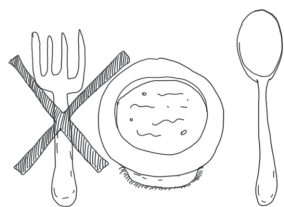
3. Tutvustage paarilisega teineteisele oma mõistekaarti. Täienda oma mõistekaarti paarilise heade näidetega.

4. Millist keeldu väljendavad need märgid?

5. Joonista ise 3 märki ja kirjuta nende tähendus.

Näide:

Ära söö suppi kahvliga

6. Lõpeta laused.

ma-infiniit

olevik

tooma

Ma toon piimatassi.

viima

Ma viin arvuti oma tuppa.

võtma

Me võtame sinu ratta.

jätma

Ma jätan sinu kitarri oma tuppa.

käskiv kõneviis

Ära too!

Ära _____

_____, kui tahad!

Ära _____

7. Loe ja lisa neli lauset!

Enne sööki peske käed puhtaks! Pärast töö lõpetamist korrastage laud! Enne tunni algust pange vajalikud asjad lauale!

Tee õige väite ette X. Tõmba joon alla sõnadele, mis vastavad küsimusele keda või mida.

Augu tegemiseks pehmesse materjali kasutatakse...

naasklit neeti

Hakklihaks nimetatakse...

masinas peenestatud liha noaga viilutatud liha

Flamenco'ks kutsutakse...

vene rahvatantsu hispaania tantsu

Duetiks nimetatakse...

kahe laulja esitust kahe pillimehe esitust

Duoks nimetatakse...

kahe laulja esitust kahe pillimehe esitust

Maailma kiireimaks loomaks peetakse...

gepardit pantrit

4. Maailmas meie ümber on palju huvitavat. Reisi teed ootavad meid.

KELLESSE, MILLESSE, KUHU (-SSE, -HA, -HU, -HE, Ø)

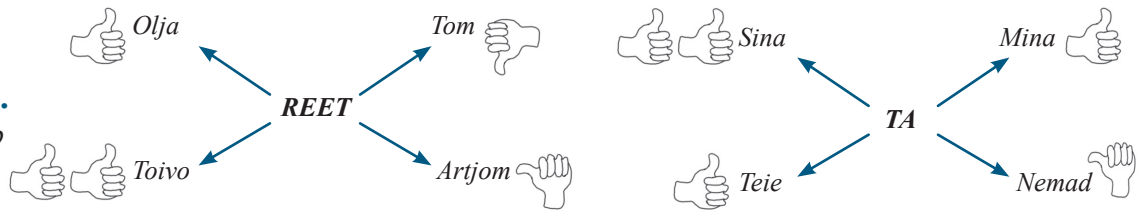
Me räägime sellest,

kellesse me suhtume – hästi, halvasti, normaalselt, väga hästi	KELLESSE	
kuhu me sõidame, reisime, matkame millesse me pakime, valame	MILLESSE, KUHU	kuhu me astume kuidas me riietume

Õpime kasutama *ma-* ja *da-*infinitiivi, et väljendada, mida me peame tegema, hakkame tegema, õpime tegema või mida me tahame, oskame teha, mida meile meeldib teha.

1. Koosta laused skeemi põhjal.

Näide: *Reet suhtub Oljasse hästi.*

Suhtuma kuidas: normaalselt, halvasti, hästi väga hästi. Suhtuma kellesse: minusse sinusse, temasse, meisse, teisse, neisse, Oljasse, Artjomi.

2. Küsi klassikaaslastelt, kuidas teised neisse suhtuvad.

Näide: *Mis sa, Eerik, arvad, kuidas Anni (sinu vend, treener) sinusse suhtub?*

-Ma arvan, et Anni suhtub minusse hästi. Talle meeldib minuga malet mängida.

3. Kuhu sa sõidaksid, kui sul ja sinu vanematel oleks aega ja raha reisimiseks?

KUHU, MILLISESSE linna või riiki?

ROOTSI, SOOME, VENEMAALE, NORRASSE, TAANI, LEETU, VALGEVENESSE

4. Jätka.

Palun tulge		klassi	Palun astuge		
Palun kirjutage tekst			Palun kirjutage tekst		

5. Kirjuta, kuidas paned end talvel riidesse. Mida paned pähe, kaela, selga, jalga, kätte

Ma panen pähe _____

5. Huvitav on tutvuda inimestega. Kui oskad küsida, saad teada palju põnevat. Küsi julgesti!

KELLES, MILLES, KUS (-S)

Räägime sellest,

kelles ma olen kindel	KELLES	kelles ma olen pettunud
kus me elame, õpime, töötame mis kuus ma olen sündinud milles, kus on viga	MILLES	kus on meie asjad kus me käime, kus puhkame milles oleme tugevad, nõrgad

Õpime vestlema sellest, mida koolitundides tehakse, millest mida valmistatakse

1. Loe. Sõnadele, mis vastavad küsimusele *kus*, tõmba joon alla.

Minu kodu ja pere

Meie pere elab Kesk-Eestis väikeses Rapla linnas. Mina olen kaheteistkümnepäevane. Ma olen sündinud veebruaris. Mina ja minu vend õpime gümnaasiumis. Mina õpin viiendas klassis, vend on kümnendas klassis. Koolis läheb meil normaalselt. Minu vend on tugev keeltes: eesti keeles, saksa keeles ja inglise keeles, aga kaunis nõrk kehalises kasvatuses. Mina olen tugev spordis ja nõrgem jutustavates ainetes, näiteks ajaloo. Mul on oma klassis hea sõber Riho. Tema aitab mind ajaloo ja ka matemaatikas. Rihos võib alati kindel olla. Ma pole temas kunagi pettunud. Kodus on meil veel väike õde Gerda. Kui ma koolist koju tulen, on minu asjad tihti põrandal, laua all või diivani taga maas. Gerda mängis kooli. Ema ütleb, et minu viga on selles, et mu asjad on, kus juhtub. Mu ema töötab raamatukogus, temal on alati kõik korras. Jaanuaris sai meie isa tööd taksofirmas. Varem töötas ta turvafirmas.

2. Lõpeta laused.

Minu nimi on _____. Olen sündinud _____
_____. Minu pere elab _____
_____. Ma õpin _____.
Ma olen tugev _____.
Nõrgem ma olen _____.
Oma sõbras ei ole ma _____. Ta _____
_____. Minu kooliasjad kodus on _____. Minu
isa töötab _____ ja ema _____
_____. Meie pere puhkab suvel tavaliselt _____
_____.

3. Kirjuta sõnad õiges vormis.

Minu (*harjutus*) _____ oli kaks viga. (*Hääldamine*) _____ mul vigu
ei ole. Õigekirjareeglid on (*sõnaraamat*) _____. Kirjanduse tunnid on meil tihti
(*raamatukogu*) _____. Loodusõpetuse tunnid on (*õu*) _____.

MA-INFINTIIV JA DA-INFINTIIV

1. Loe. Lisa igasse lausesse üks tegusõna.

Tule lugema, _____ Ma ei taha lugeda _____
Lähme malet mängima, _____ Ma ei oska malet mängida, _____
Õpeta mind tantsima, _____ Ma armastan ka tantsida, _____
Me peame töötama _____ Ah, pole vaja töötada, _____
Tiiu õpib uisutama _____ Ma võiks ka proovida, _____

2. Lõpeta laused.

1. Mu vend õpib _____
2. Hommikul tahab tüduk kauem _____
3. Koolis meile meeldib _____
4. Õhtul sa pead _____
5. Su sõber ei oska veel _____

3. Loe. Tõmba da-infinitiivile joon alla. Ütle, milliste sõnadega kasutame da-infinitiivi.

- Sul on kohe vaja tõusta, Gerli!
- Ole tasa, ma tahan magada.
- Tõuse, sul on vaja pesta ja süüa.
- Jäta rahule! Ma ei viitsi tõusta.

- Me ei tohi kooli hilineda.
- Küll sulle meeldib käsutada.
- Gerli, vaata! Teleris räägitakse, kuidas figuuri võiks hoida.
- Tõusen! Miks sa kohe ei oelnud?

4. Vali sobiv infinitiivi vorm. Sobimatu tõmba maha.

- Tere, Tauri! Miks sa kohe ei vastanud?
- Tere, Gena! Ma pidin mobiili otsima/otsida. Sa ei kujuta ette, mis meil juhtus. Meil läks elekter ära.
- Tore ju! Nüüd sa ei saa õppima/õppida. Homme võid koolis vabandust paluma/paluda.
- Sul on hea naerma/naerda. Aga mina ei saa mitte midagi tegema/teha. Ei saa telerit vaatama/vaadata, ei saa arvutis mängima/mängida. Isegi sööma/süüa ei saa.
- Sööma/süüa saab ju pimedas ka.
- Sööma/süüa saab, aga toitu keetma/keeta ei saa.
- Tule minu juurde õppima/õppida.
- Aitäh! Hakkan kohe tulema/tulla.

5. Kui sinu kodus õhtul elekter ära läheb, siis sa pead _____, aga sa võid _____

**6. Iga koolipäev teeb meid targemaks.
Me saame palju teada maailmast ja iseendast.**

KELLEST JA MILLEST (-ST)

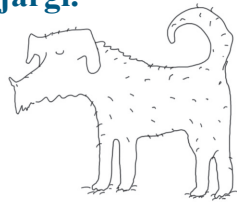
Räägime sellest,

kellest me loeme, kirjutame	KELLEST	
kellest me midagi teame, millest me unistame, kes millest toitub	MILLEST	mis millest on valmistatud, mis millest koosneb

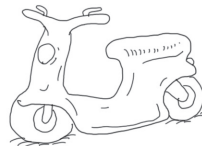
1. Lõpeta laused piltide järgi.

Milla mõtleb _____

Isa jutustab oma _____

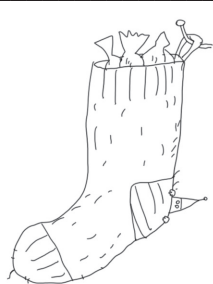
Poisid unistavad _____

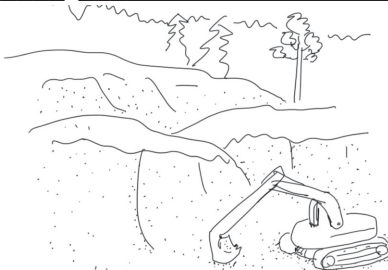
Pink on tehtud _____

Soo on tekkinud _____

Kommid leiti _____

Liiva veetakse _____

Kiri on saadetud _____

2. Jätka näidise järgi.

Paber-paberi-paberist, puu-puu-_____ puukoor-puukoore-_____
Ajaleht-ajalehe-_____ kivi-kivi-_____ klaas-klaasi-_____

3. Vaata klassis ringi ja kirjuta, millest on tehtud klassi mööbel, stendid, tahvel õppevahendid.

Näide: Lauad on tehtud puust _____

4. Vali kolm tundi. Kirjuta, millest ja kellest te nendes tundides rääkisite või lugesite?

Näide: Matemaatika tunnis rääkisime murdudest.

Lõpeta lause

Aatom koosneb _____.

Skulptuure võib valmistada _____.

7. Kuulame sõprade nõuandeid ja anname ise nõu.

KELLELE, MILLELE (-LE), KELLEL, MILLEL (-L)

kellele me kedagi tutvustame, midagi ütleme, anname	KELLELE	KELLEL	kelles ma olen pettunud
millele me mõtleme, istume, astume, paneme	MILLELE	MILLEL	kus mis on, kus käime millal, mis päeval, aastaajal

1. Jätka

KELLELE, KELLEL? Mina, minule, minul. Sina _____ . Tema _____ . Meie, meile, meil. Teie _____ .

Nemad _____ . Toivo _____ . Mütija _____ . Kassiir _____ .

Korrapidaja _____ .

MILLAL? Kevad, kevadel. Suvi _____ . Sügis _____ . Talv _____ .

2. Jätka tabelit.

Kes? Mis?	Kellele? Millele?
isa, ema, sõber	<i>Helista isale, emale, sõbrale.</i>
kontsert, töö, disko	<i>Ära hiline kontserdile,</i>
naaber, Vova, õpetaja	<i>Ütle aitäh naabrile,</i>
koht, diivan, tool	<i>Palun istu kohale,</i>
viimane seanss, lõuna	<i>Võite minna viimasele seansile,</i>

3. Kirjuta õige lõpp.

Tutvusta oma sõpra kaaslaste ____ . Jaotage tekstid rühmaliikmete ____ . Vasta küsimuste ____ täislausega. Näita oma tööd Tooni ____ . Märgi linnaplaani ____ kohad, kuhu tahate minna. Metsas matkates jätke oma tee ____ määrke. Kirjuta see noot teise ____ noodijoone ____ . Need lilled viin ema ____ . Pane Ü- ____ täpid pea ____ . Tulge meiega marju ____ . Homme läheme matka ____ .

4. Räägime sinu tunniplaani. MILLAL?

 Näide: Muusika on minul kolmapäeval.

5 4 3 9 9

5. Lõpeta lause.

Kui mul on mure, siis räägin sellest (kellele?) _____ .

6. Täida lüngad.

Kes esmaspäeval sündis, on edev. Kes _____ , on tegev.

Kes _____ , on korralik. Kes _____ ,

on naljatilk. Kes _____ , on rahulik. Kes _____ ,

_____ , on lõbus. Kes _____ , on pailaps.

8. Mida erinevamad me oleme, seda huvitavamad me üksteisele oleme.

KELLELT, MILLELT (-LT)

KELLELT	midagi saime
MILLELT	kust me tuleme, kes me oleme rahvuselt

1. Jätka.

Ašot on rahvuselt armeenlane. Ta tuli Eestisse Armeeniasst.

Marja-Liisa _____ soomlane. _____ Soomest.

Julia _____ grusiin. Ta tuli _____

Sergei _____ venelane. _____ Venemaalt.

Hans _____ sakslane. _____

Franz _____ prantslane. _____

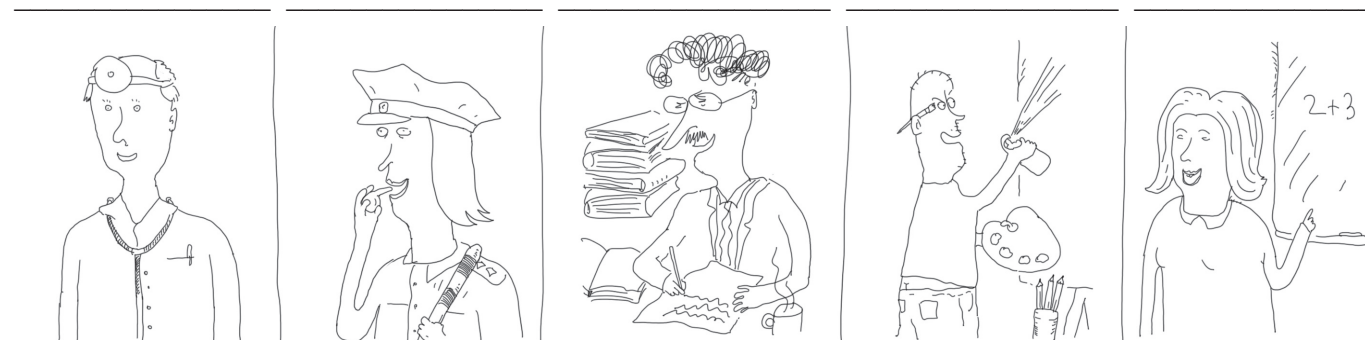
2. Loe. Kriipsuta alla sõnad, mis vastavad küsimustele kellele? kellel? kellelt? millele? millel?

Naeratuse orden.

Ühel poola poisil tuli pähe mõte anda välja Naeratuse orden. Naeratuse ordeni tahtis ta anda inimesele, kes armastab lapsi. Sellele inimesele, kes teeb lapsed õnnelikuks. See idee meeldis poola lastele. 44 000 last joonistasid ordeni kavandi. Kõige parema kavandi joonistas üheksa-aastane tüdruk. Oma ordenile joonistas ta päikese. Päikese näol on rõõmus naeratus. Kaks korda aastas küsib Ordeni Nõukogu lastelt, kellele nad tahavad ordeni anda. Orden antakse inimesele, kes sai kõige rohkem lastelt häält.

3. Mis sa arvad, kellele on see orden juba antud? Vastuse leiad piltidelt. Kirjuta.

Orden on antud ...

4. Joonista siia oma Naeratuse Ordeni kavand.

5. Kellele ja miks annaksid sina oma Naeratuse ordeni? Sa võid anda kolm ordenit.

Esimese ordeni ma annaks _____,
sest _____. Tei-
se annaks _____, sest _____.

Kolmanda annaks _____, sest _____.

9. Tore on unistada, kelleks saada ja kellena tööle hakata.

KELLEKS, MILLEKS (-KS), KELLENA, MILLENA (-NA)

kelleks tahame õppida, saada milliseks inimeseks tahame saada	KELLELEKS	KELLENA	kellena tahame töötada, kuidas end tunneme
milleks midagi kasutame, mis ajaks läheme, kui kauaks jääme	MILLEKS	MILLENA	millena mida kasutame

1. Kas mäletad öökulli nippi: võta mitmuse lõpp -d ära ja liida see lõpp, mida vajad!

Ma tahan saada (tark-targad) targa-ks, (tugev-tugevad) tugeva-ks, (pillimees-pillimehed) pillimehe-ks. Jätka! Uno tahaks saada (autojuht) _____. Raili õpib (õpetaja) _____.

Minu onu õppis (ehitaja) _____. Ta jäi praktikale terveks (talv) _____.

Ma tahaks õppida (kitarrist) _____ või (laulja) _____.

Mu õde tahab õppida (baleriin) _____. Klassivend unistab saada (dirigent) _____.

_____ Ma ise tahan õppida (politseinik) _____.

2. Kirjuta õige lõpp.

Mul on palavik, aga ma ei tunne end haige _____. Mu vend tunneb ka end juba terve _____. Matemaatikas ma tunnen end nõrga____, aga muusikas ja joonistamises tugeva____. Eesti keeles ei tunne ma end rumal-lama____ kui teised. Kõige parema____ sportlase____ peavad kõik Aimot. Kõige osavama____ viktoriinide lahendaja____ peame Eevat.

3. Kirjuta, kellena töötavad need inimesed.

- Härra Mets töötab (1) _____
- Proua Pärnik töötab (2) _____
- Tenno töötab tsirkuses (3) _____
- Maria töötab (4) _____
- Meie naaber töötab (5) _____
- Tema poeg töötab (6) _____

4. Kirjuta, millena sa võiksid kasutada käterätti? Mis päeval, mis kellaks sa lähed kooli?

10. Õpime hindama ja planeerima aega.

Räägime sellest

KELLENI, MILLENI?

milleni läheme, sõidame
kui kauaks jääme, mis kellani töötame

1. Täida lüngad.

üks üheks
kaks _____
viis viieks
kuus _____
seitse seitsmeks
üksteist üheteistkümneks
kaheksateist _____

üheni

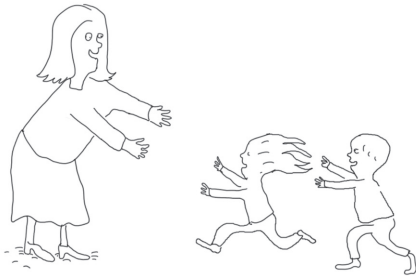
viieni

üheteistkümmeni

Me jääme siia kella üheni.
Tunnid olid _____.
Arst võtab vastu _____.
Kas sa saad jääda _____.
Kiosk on avatud _____.
Te võite tulla kuni _____.
Treening kestab _____.

2. Vasta täislausega.

Kes jõuab esimesena emani?

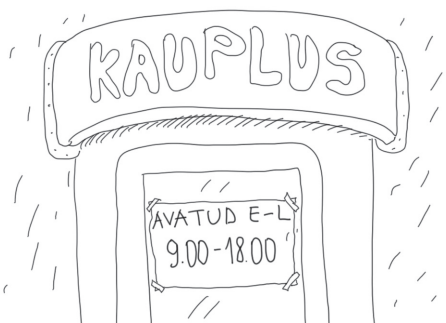
Mis kellani poisid magavad?

Kui kaua sadas vihma?

Mis kellani on kauplus avatud?

Mitu kilomeetrit on veel Tallinnani?

3. Täida lüngad.

Koolivaheaja ___ on jäänud veel
_____ päeva. Aasta
lõpu ___ on _____
nädalat. Minu sünnipäeva ___ on
jäänud _____
päeva. Suvevaheaeg on juuni ___
septembri ___. Lugege jutt
lõpu ___ ja koostage kava.

4. Lõpeta laused.

Minu eilne päev

Eile hommikul ma magasin kella _____. Kooli pidin minema kella _____.
Ma jõudsin kohale kella _____. Tunnid kestsid kella _____. Koju ma jõudsin
kella _____. Kell _____ kohtusin sõpradega õues. Me jäime mängima kella
_____. Tuppa jõudsin kella _____. Kella _____ olid mul kooli-
tööd tehtud. Magama läksin kell _____.

12. Räägitakse tegevusest, ei räägita tegijatest.

Uhuu: Gogo, sa pead veel ühed tegusõna vormid ära õppima. Need on umbisikulise tegumoe vormid.

Gogo: Mis asi see **UMBISIKULINE TEGUMOOD** veel on?

Uhuu: See on tore tegusõna vorm. Me räägime sinuga sellest, mida (tavaliselt, praegu või täna, homme) tehakse või ei tehta. Mida eile tehti või ei tehtud. Aga kes teeb või tegi, me ei ütle.

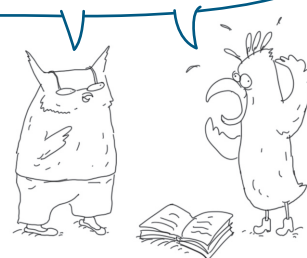
Gogo: Kes teeb või tegi, me ei ütle. Aga kust ma siis tean, kes teeb või tegi?

Uhuu: Pea meeles, et umbisikulises vormis ei huvitagi meid, kes midagi teeb või ei tee. Tähtis on, mida tehakse või ei tehta. Tähtis on, kas tehti või ei tehtud. Tähtis on tegemine.

Gogo: Tähtis on tegemine. Tähtis on, mida tehakse või tehti. Päris huvitav. Ja ma ei pea tegusõnu pöörama!

1. Leia küsimustele vastused.

1) Mida küsib papagoi öökullilt?	4) Kas papagoi saab öökulli õpetusest aru?
2) Mida öökull talle vastab?	5) Kas sina said aru?
3) Mida peab meeles pidama?	

2. Loe. Tõmba tegusõnadele joon alla.

Eesti koolis õpatakse eesti keeles. Eesti koolis ei õpita hiina keeles. Vaheajal käiakse keelelaagris.

Laagris ei käida igal suvel. Laagrisse tullakse suhtlema ja puhkama. Siia ei tulda ainult õppima. Laagris süüakse tervislikult. Kartulikrõpse siin ei sööda. Hommikul võimeldakse õues. Vihmaga õues ei võimelda. Klubis naerdakse ja vaieldakse lõbusalt. Vihaselt siin ei vaielda.

3. Täida tabel näidise järgi.

da-infiniitiv	OLEVIK		MINEVIK	
	mida tehakse	mida ei tehta	mida tehti	mida ei tehtud
õppida	<u>õpatakse</u>	<i>ei õpita</i>	<i>õpiti</i>	<i>ei õpitud</i>
käia	<u>käiakse</u>	<i>ei käida</i>	<i>käidi</i>	_____
süüa	<u>süüakse</u>	<i>ei sööda</i>	_____	_____
võimelda	<u>võimeldakse</u>	_____	_____	_____
vaielda	_____	_____	_____	_____

4. Mida tehakse ja ei tehta koolitunnis. Vali lünka sobiv sõna.

Keeletundides _____ harjutusi, _____ luuletusi ja jutte, _____ oma elust, _____ probleemide üle, _____ küsimustele.

õpatakse, kirjutatakse, vaieldakse, vastatakse, räägitakse

Tunnis ei _____ mobiiliga, _____ kaarti, _____ teisi, _____ juttu, _____ putru, _____ omletti, _____ laua peal,

ei mängita, ei segata, ei magata, ei sööda, ei istuta, ei räägita, ei praeta, ei aeta

5. Mida tehti ja ei tehtud vabal ajal? Kasuta tegusõnu sobivas vormis.

Pärast kooli (ujuma) _____ basseinis ja (mängima) _____ staadionil jalgpalli. Õhtul (kuulama) _____ muusikat, (tantsima) _____ diskol ja (jalutama) _____ pargis. Vabal ajal palju tööd ei (tegema) _____. Eile raamatukogus ei (käima) _____. Ka arvutis ei (surfama) _____.

Armas õpetaja!

Soovime Teile julget pealehakkamist ja edu teisest rahvusest õpilaste õige keeletarvituse esmaste harjumuste kujundamisel. Eesti keele õpet toetav materjal grammatikateemade sissejuhatuseks algajale keeleõppijale 2. ja 3. kooliastmes on esitatud töövihiku ja interaktiivsete harjutuste näol CD-l. Töövihiku harjutused on mõeldud tööks õpetaja juhendamisel. Interaktiivsed ülesanded on õpilastele iseseisvaks harjutamiseks arvutis.

Ülesannete koostamisel oleme lähtunud järgmistest põhimõtetest:

- õige keeletarvituse esmaste harjumuste kujundamine on ettevalmistuseks hilisemale eesti keele grammatika õppimisele;
- harjutusvarasse on valitud algtasemel suhtlemist toetavad keelenähtused ja harjutused, mis on vahetult seotud õpilase tegevustega klassis ja koolis ning igapäevatoimingutega väljaspool kooli;
- grammatikanähtuste tutvustamist alustame siis, kui õpilastel on juba olnud piisavalt võimalust eesti keelt kuulda ja kuulata ning ise eesti keeles kõnelda;
- tüüpilistele keelenähtustele osutame tähelepanu suhtlemise käigus (holofraasid õppetöö korraldamisel, lühidialoogid, näitvahendid, mängud, laulud, käeline tegevus);
- me ei õpeta algajale keelekasutajale grammatika termineid;
- lihtsaid keelereegleid, mis toetavad kõnes aktiivsete vormide moodustamist, tuletame oma sõnastuses koos õpilastega (käändsõna mitmuse tunnus, tingiva kõneviisi tunnus jne);

Harjutusevara on töövihikus esitatud temaatiliste tsüklikena. Tsükli juhatavad sisse käänete küsimused ja õppe-eesmärgid, mis seovad käändsõna, tegusõna ja muutumatud sõnad suhtlusülesannetes. Mõnede teemade puhul on autorite eesmärgiks markerida teemakäsitlust. Harjutusvara jääb ruumipuudusel väheseks ja seda tuleks õpetajal täiendada. Näiteks umbisikuline tegumood, mis on eriti vajalik kolmandas kooliastmes. Esimestes teemades on suurt tähelepanu pööratud tegusõna kasutamisele kõnes. Viimastes teemades korratakse tegusõna kasutamist õpetaja ning teiste selle sarja materjalide toel.

NB! Me ei õpeta käänamist ja pööramist. Me õpetame last tähelepanelikult kuulama küsimusi ja toetuma vastamisel küsimustele. Grammatika kinnistamine on kõige efektiivsem mängudes, sealjuures ka rolli- ja liikumismängudes (kohakääänded, käskiv kõneviis, ainsus/mitmus jne). See loomulikult ei tähenda, et me ei kasuta lõbusaid võtteid keeleparadigmade harjutamiseks (kordamine rütmi plaksutades, koputades, lauldes). Suurt tuge pakuvad näitmaterjalid klassi seintel (pilttabelid, skeemid, õpilaste valmistatud plakatid), samuti sõnakaardid, pildid, sähvikud ja muud materjalid grammatiliste vormide kinnistamiseks. Arvutis iseseisvalt interaktiivseid ülesandeid täites saavad õpilased vahetut tagasisidet ja võivad harjutusi teha mitu korda. Töövihiku ja CD harjutustik on tihedalt seotud kõne, lugemis- ja kirjutamisõpetuse materjalidega. Optimismi ja armastust!

Autorid